

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Освітня програма Середня освіта (англійська мова і література)
Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта
014.02 Мова і література (англійська)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	доцент Петришин Марта Йосипівна доцент Паньків Уляна Любомирівна
Контактний телефон викладача	0342-59-60-10
E-mail викладача	marta.petryschyn@pnu.edu.ua uliana.pankiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться щовівторка (13.30–15.00). Можливі онлайн-консультації за попередньою домовленістю.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс латинської мови передбачає засвоєння студентами нормативної граматики, оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу латинських текстів; формування знань про структуру латинської мови та її лексичний склад, місце у генеалогічній і типологічній класифікації індоєвропейських мов; вміння грамотно вживати лінгвістичну термінологію латинського походження, розуміти міжнародну наукову термінологію, створену на ґрунті греко-латинських елементів, шляхи проникування латинських лексем у сучасні європейські мови; аналізувати мовний матеріал з точки зору словотворчих та етимологічних характеристик лексичних одиниць; використовувати в усному і письмовому мовленні латинські крилаті вислови і паремії. Опанування курсу поглиблює загально філологічну підготовку майбутніх вчителів, сприяє кращому розумінню студентами структури і системи германських мов. Курс «Латинська мова» логічно пов'язаний з іншими дисциплінами освітньої програми «Середня освіта (англійська мова і література)», а саме: «Вступ до мовознавства», «Вступ до германістики», «Зарубіжна література», «Історія мови», «Лексикологія».</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Метою курсу є надання студентам комплексу необхідних знань, що стосуються основ граматики латинської мови, лексики, як основи утворення наукових термінів в іноземних та рідній мовах, фразеології, крилатих висловів та афоризмів, що передбачає їх застосування в комунікативних технологіях, ораторському мистецтві та риторичній комунікації для реалізації комунікації у професійній сфері. Завданнями курсу є вироблення навичок читання та перекладу зі словником адаптованих та оригінальних текстів античних авторів; культури філологічного аналізу; засвоєння міжнародної лінгвістичної термінології; опанування крилатих висловів зі знанням їх першоджерел; вироблення навичок розуміти та пояснювати мовні явища, усвідомлювати механізми, що ведуть до збагачення словникового складу мови; ознайомлення з історією та культурою античного світу; з'ясування місця латинської мови в історії світової культури; підготовка майбутніх філологів на основі знання латинської мови до поглибленого вивчення курсів античної і середньовічної літератури, мовознавства, історичної граматики індоєвропейських мов.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. • Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. • Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності. <p>Фахові компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, теорію та історію, функції, рівні. • Уміння на основі вивчених фонетичних та орфоепічних правил читати латиномовні тексти різних періодів розвитку латинської мови. • Уміння фонетично правильно відтворювати засвоєні напам'ять фрагменти оригінальних віршованих і прозових латинських текстів, основні християнські молитви, прислів'я і приказки. • Здатність відтворювати парадигми самостійних частин мови, визначати граматичні значення форм, функціональну семантику іменних та дієслівних форм; виявляти в латинських текстах синтаксичні конструкції. • Здатність працювати з лексикографічними перекладними джерелами; знаходити відповідники латинських афоризмів у сучасних європейських мовах. • Здатність визначати місце латинської мови у соціолінгвістичній класифікації (за проф. Б. Ткаченко); розуміти та пояснювати мовні явища, осмислювати процеси взаємодії соціальних та мовних факторів, усвідомлювати механізми, що ведуть до збагачення словникового складу, шляхом порівняння засобів передачі змісту в різних мовах. <p>Результати навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефхівцями державною та іноземною 	

мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
- Використовувати у фаховій комунікації лінгвістичні та літературознавчі терміни латинського походження; розуміти міжнародну наукову термінологію, створену на ґрунті греколатинських елементів, шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови.
- Перекладати партиципiальні та синтаксичні конструкції відповідно до стилістичних і граматичних норм української мови, відтворювати темпоральну семантику дієслівних форм, синтаксичні функції латинських відмінків.
- Застосовувати теоретичні знання для аналізу та інтерпретації латиномовних писемних джерел, аналізувати мовний матеріал з точки зору словотворчих характеристик лексичних одиниць; порівнювати граматичні явища латинської та іноземної мови, яку вивчає студент.
- Ситуативно правильно вживати стійкі латинські словосполучення публіцистичного і наукового стилю.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			–		
лабораторні			30		
самостійна робота			90		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
II	014 Середня освіта	перший		вибірковий	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Історія латинської мови Алфавіт – Короткий огляд історії латинської мови. – Латинський алфавіт. Самостійна робота: – Латинська мова на теренах України. – Доля латинської мови в добу Середньовіччя. – Античні сюжети у світовій літературі.	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Роль латинської мови у формуванні наукової термінології 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Фонетика. Наголос – Вимова голосних, дифтонгів. – Вимова приголосних, буквосполучень. – Наголос. Самостійна робота: – Історія розвитку латинського письма. – Поділ слів на	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи для читання (с.4–6) ¹ 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

¹ Усі вправи і завдання подаються за посібником: Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Латинська мова (тексти і завдання) : практикум. Івано-Франківськ, 2012. 180 с.

склади. Довгота і короткість складів.					
Тема 3. Дієслово. Теперішній час – Граматичні категорії дієслова. – Теперішній час дійсного способу активного стану. – Наказовий спосіб. Самостійна робота: – Словникова форма, основи дієслова. – Поділ на дієвідміни. – Заперечна форма наказового способу.	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи і завдання (с.6–8), лексичний мінімум, фразеологія 2 год. /2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 4. Граматичні категорії іменника. Перша відміна іменників. Друга відміна іменників. Прикметники першої групи – Граматичні категорії іменника. – Словникова форма. – Перша відміна іменників. – Друга відміна іменників. – Прикметники першої групи. Самостійна робота: – Правило середнього роду. – Іменники грецького походження. Суфікси іменників першої -другої відмін. – Узгодження прикметників з іменниками. – Займенникові прикметники.	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 8–13), переклад текстів “De deabus antiquis”, “De Aesculapio” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Синтаксис простого речення – Способи вираження підмета. – Простий і складний присудок. – Узгоджене і неузгоджене означення. – Прямий і непрямий додаток. – Способи	самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 10– 14), переклад речень, фразеологія 3 год.		

<p>вираження обставини. – Способи вираження заперечення. – Прийменники. – Сполучники.</p>					
<p>Тема 6. Теперішній час дійсного способу пасивного стану – Теперішній час дійсного способу пасивного стану. – Інфінітив теперішнього часу пасивного стану. Самостійна робота: – Синтаксис пасивної конструкції. – Ablativus auctoris. Ablativus instrumenti.</p>	<p>лабораторне заняття/ самостійна робота</p>	<p>1, 2, 6, 7</p>	<p>Вправи (с. 16–18), переклад тексту “De Theseo et Ariadna”, фразеологія 2 год./2 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 7. Часи системи інфекта – Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів. Самостійна робота: – Майбутній час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. – Дієслово sum, fui, –, esse у часах системи інфекта. – Accusativus duplex. Nominativus duplex.</p>	<p>лабораторне заняття/ самостійна робота</p>	<p>1, 2, 6, 7</p>	<p>Вправи (с. 18–20), переклад тексту “De Mercurio”, фразеологія 2 год./2 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 8. Третя відміна іменників – Третя відміна іменників. – Приголосний тип. – Голосний тип. – Мішаний тип. – Парадигми відмінювання. Самостійна робота: – Історичні основи. – Сигматичний і асигматичний номінатив. – Винятки з правил щодо роду іменників третьої відміни. – Особливості відмінювання</p>	<p>лабораторне заняття/ самостійна робота</p>	<p>1, 2, 6, 7</p>	<p>Вправи (с. 20–21), переклад текстів “De Neptuno”, “De Apolline”, “De regno Plutonis”, “De Iove” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./3 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

іменників третьої відміни. Словотворчі моделі іменників третьої відміни.					
Тема 9. Прикметники третьої відміни. Дієприкметник теперішнього часу активного стану Самостійна робота: – Суфікси прикметників третьої відміни. – Дієприкметник теперішнього часу активного стану. – Атрибутивне і предикативне вживання дієприкметників.	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 25–27), переклад тексту “De Achille”, лексичний мінімум, фразеологія, студентський гімн “Gaudeamus” напам’ять 2 год./3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 10. Четверта відміна іменників. П’ята відміна іменників. Герундій і герундив. Супін. – Четверта відміна іменників. – П’ята відміна іменників. – Герундій. – Герундив. Самостійна робота: – Утворення іменників від основи супіна. – Словотворчі моделі іменників четвертої відміни. – Словосполучення з іменниками <i>res</i> . – Безособові конструкції з герундивом. – Заміна герундія герундивом. – Супін. – <i>Coniugatio periphrastica passiva</i> .	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 27–30, 53–55), переклад текстів “De domo Romana”, “De Herodoto”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 11. Ступені порівняння прикметників. Прислівник – Ступені порівняння прикметників. – Вищий ступінь порівняння. – Найвищий ступінь порівняння. Самостійна робота: – Суплетивні	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 30–35), переклад тексту “De Roma et Romanis”, “De Aegypto” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./4 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>ступені порівняння. – Неповні ступені порівняння прикметників. – Ablativus comparationis. Genetivus partitivus. – Прислівник. – Ступені порівняння прислівників.</p>					
<p>Тема 12. Часи системи перфекта в активному стані – Минулий час дійсного способу активного стану. – Типи основ перфекта. – Давноминулий час дійсного способу активного стану. – Майбутній час доконаного виду дійсного способу активного стану. Самостійна робота: – Типи основ перфекта. – Дієслово sum, fui, –, esse в часах доконаного виду.</p>	<p>лабораторне заняття/ самостійна робота</p>	<p>1, 2, 6, 7</p>	<p>Вправи (с.35–37), переклад тексту “De Paride, Priami filio”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./2 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 13. Часи системи перфекта в пасивному стані – Дієприкметник минулого часу пасивного стану. – Минулий час дійсного способу пасивного стану. – Давноминулий час дійсного способу пасивного стану. – Майбутній час доконаного виду дійсного способу пасивного стану.</p>	<p>лабораторне заняття/ самостійна робота</p>	<p>1, 2, 6, 7</p>	<p>Вправи (с. 41–44), переклад тексту “De equo ligneo”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./2 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 14. Розряди займенників – Особові займенники. – Присвійні займенники. – Зворотний займенник. Самостійна робота: – Вказівні займенники. – Питальні займенники. – Відносні займенники.</p>	<p>лабораторне заняття/ самостійна робота</p>	<p>1, 2, 6, 7</p>	<p>Вправи (с.44–49), переклад текстів “Neptunus et Mars”, “De Croeso et Solone” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./6 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<ul style="list-style-type: none"> – Заперечні займенники – Займенникові прикметники. 					
<p>Тема 15. Розряди числівників</p> <ul style="list-style-type: none"> – Кількісні числівники. – Порядкові числівники. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Розділові числівники. – Прислівникові числівники. – Ablativus temporis. – Римський календар. 	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 55–57), переклад тексту “De annis, mensibus et diebus”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./4 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 16. Відкладні і напіввідкладні дієслова.</p> <p>Неправильні дієслова. Недостатні дієслова</p> <ul style="list-style-type: none"> – Відкладні і напіввідкладні дієслова. – Неправильні дієслова fero, eo, volo, polo, edo. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дієслова складені з esse. Дієслова з дефектною парадигмою. – Безособові дієслова. 	самостійна робота	1, 2, 6, 7	Вправи (с. 49–52), переклад тексту “De Romae antiquae initio”, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./4 год.		протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 17.</p> <p>Синтаксичні конструкції.</p> <p>Синтаксис складного речення</p> <ul style="list-style-type: none"> – Синтаксичний зворот Accusativus cum infinitivo. – Синтаксичний зворот Nominativus cum infinitivo. <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дієприкметники. – Синтаксичний зворот Ablativus absolutus. – Умовний спосіб. – Вживання кон’юнктива у незалежних реченнях. – Правило узгодження часів. – Підрядні речення зі сполучником ut. – Підрядні речення 	лабораторне заняття/ самостійна робота	1, 2, 5, 7	Вправи (с. 57–53), переклад текстів “De Hesperidum insula”, “De Ulixē” лексичний мінімум, фразеологія 2 год./10 год.		протягом семестру згідно з розкладом занять

зі сполучником cum. – Умовні періоди.					
Тема 18. Основи римського віршування. Латинська фразеологія – Загальна характеристика метричного і силабо-тонічного віршування. – Види стоп. Самостійна робота: – Основні віршовані розміри і строфи. – Латинські прислів'я та крилаті вислови. Відповідники латинських афоризмів у сучасних мовах.	самостійна робота	1, 2, 5, 7	Читання фрагментів віршових творів. Вивчити напам'ять вірш „Ad Melpomenen” 2 год./ 4 год.		протягом семестру згідно з розкладом занять
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . Загальні 100 балів включають: 35 балів за практичні заняття; 10 балів за самостійну роботу; 5 балів за модульну контрольну роботу; 50 балів за іспит. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.				
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота має правильно (концептуально обгрунтовано) висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Екзаменаційна робота має правильно (концептуально обгрунтовано) висвітлити 50+1% обсягу матеріалу білета (4 питання). При бажанні студента здійснюється усний захист екзаменаційної роботи для підвищення підсумкової оцінки.				
Лабораторні заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному лабораторному занятті та включає перевірку теоретичної та практичної підготовки студента до заняття. Поточний контроль проводиться за допомогою таких засобів: перевірка навичок читання (включно з акцентуацією); виконання лексико-граматичних вправ; тестування; переклад адаптованих латинських текстів; переклад речень латинською мовою; граматичний аналіз частин мови; перевірка знань лексичного мінімуму, латинських афоризмів і крилатих висловів. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування лабораторних занять позначаються «0».				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки (4-бальна шкала), а також сумарної кількості балів не менше 25 (стобальна шкала).				
7. Політика курсу					
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування					

відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#)

8. Рекомендована література

1. [Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Латинська мова \(тексти і завдання\) : практикум. Івано- Франківськ, 2012. 180 с.](#) [
2. Звонська Л.Л., Шовковий В.М. Латинська мова: Підруч. для студ. відділень класичної філології та ін. філолог. спеціальностей. К. : Книга, 2003. 528 с.
3. Корж Н.Г., Луцька Ф.Й. Из скарбниці античної мудрості : [Словник]. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Вища шк., 1994. 351 с.
4. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. К. : Українські пропілеї, 1998. 710 с.
5. [Лучканин С.М. Латинські сентенції \(крилаті латинські вислови\) з історико-літературним коментарем. К. : Видавництво Науковий світ, 2009. 140 с.](#)
6. [Оленич Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : Вид-во “Світ”, 2001. 350 с.](#)
7. [Скорина Л.П., Скорина О.А. Латинсько-український, українсько-латинський словник \[Текст\] Київ: Обереги, 2004. 447 с.](#)
8. [Яковенко Н.М., Трипuz В.М. Латинська мова : підручник. К. : Вища школа, 1993. 360 с.](#)

Викладач _____ **Петришин М.Й.**
_____ **Паньків У.Л.**